

CO TO

DÁN,
DETEKTIV

Podobně jako jiné severské národy i Dánové vyvážejí do zahraničí svoje krimi příběhy. Místo norského Joa Nesbøa mají Jussiho Adlera-Olsena, tvůrce Oddělení Q. Tyto knížky nejsou oblíbené jen ve světě, ale i ve Skandinávii. Mě osobně Olsen nadchnul především postavou Assada, který má stejný problém s dánštinou jako já. Oba dva občas řekneme něco jako: „To si ze mě děláte smích, ne?“ A pak si z nás smích opravdu dělají.

Důvod, proč mají kriminálky rádi Dánové, je nejspíš jiný. Brutální vraždy ze stránek těchto detektivek jsou tam velmi vzácné. Když už se nějaké stanou, bývá to většinou výsledek pouličních bitek místních gangů nebo pošramocené rodinné vztahy. A ani to nebývá příliš časté. Taková vražda, ale i spousta jiných hrůzných činů, je v Dánsku zkrátka něčím exotickým a nevídaným.

Když potom k takové neobvyklé vraždě dojde, z každého Dána je rázem detektiv. To se mi povedlo zachytit, když jsem

v Dánsku žila skoro rok a půl. Příběh začínal tím, že se ztratila švédská novinářka Kim Wall. Zpráva samotná nevzbudila mnoho pozornosti. Přece jen Kim byla Švédka, a tak existovala šance, že pokud přišla po ledě, nejspíš ji někdo utloukl holí, jak to dánský zákon dovoluje.

Mezitím se ještě v novinách objevil titulek, že se potopila ponorka, kterou si podomácku vyrobil jeden z dánských vynálezců.

Další zpráva už vyvolala národní šílenství. Novinám se totiž doneslo, že Kim Wall se měla s tímto vynálezcem setkat. Ten ale odmítal, že by se novinářka nacházela v jeho plavidle v době, kdy se potopilo. Prý ji bezpečně dovezl do přístavu.

Byly to časy, kdy jsme u večerních zpráv jedli popcorn a s napětím sledovali, co bude dál. S kamarády jsme si oblíbili jednoho člověka, za kterým jsme chodili. Byl to Novozélanďan Daniel. Přes víkend si bral směny na baru. Na Novém Zélandu se ovšem živil jako detektiv a v Dánsku dělal přednášky pro policisty. Nikdy nezmínil jaké, takže si lze novozélandské zločiny jen domýšlet. Nejspíš vyšetřování ukradeného rugbyvého míče, nakopnutí ptáka kivi a podobně. Brigádu na baru dělal jen kvůli rodině. Měl totiž dánskou manželku a usilovně se snažil stát jedním z místních. Měl i krásnou dánštinu, kterou mu ne jeden přistěhovalec záviděl.

Jako detektiv nám Daniel mohl poskytovat odborný názor na věc. Kromě toho to byl velký sympaťák, takže jsme za ním chodili s každou teorií, kterou náš mozek vyplodil. „A myslíš, že Peter Madsen nesnáší ženy, Danieli?“ vyptávali jsme se my, amatérští členové FBI. Daniel s úsměvem odvětil

něco jako: „Možné to je.“ Nebo jen pokrčil rameny a nechával nás dál hádat.

To neměl dělat. Dánové jsou schopni cpát se detektivkami od rána do večera. Jedině tak si vysvětlují existenci populární televizní stanice TV Krimi. Tam běží Havaj 5-0 od rána do večera. Horatio z CSI: Miami si na tomto kanálu pomalu ani nestačí upravovat sluneční brýle. Mimoto i další stanice vysílají kriminální pecky, jako jsou Myšlenky zločince, Sběratelé kostí či Castle na zabití. Většinou jedou v hlavním čase a Dánové je vážně baští.

Aby se tyto zdroje radosti jen nevykupovaly ze zahraničí, přicházejí Dánové i se svými vlastními počiny. Seriál Most je skvostem tohoto zdroje zábavy. Ale bohužel mají i jiné programy. Některé dokonce dokumentární. Můj oblíbený dokumentární seriál o násilnících byl ten, kde se zřejmě snažili napodobit jednotku BAU z Myšlenek zločince. V Dánsku ale většina lidí nikoho nevráždí speciální metodou. Díl, který jsem viděla, mě zaujal především tím, že řešili, co to může být za násilníka, který se vloudí starším ženám do domu, znásilní je a nakonec jim sebere kávovar. Vyšetřovatelé se zabývali především tím kávovarem, znásilnění podle nich bylo celkem vysvětlitelné. Ale kávovar, ten jim fakt vrtal hlavou. Dámy, které pily čaj, byly zřejmě ušetřeny.

Podobně zvláštní dokumentární seriály se vysílaly každý den. Dodnes se nemůžu rozhodnout, jestli se mi víc líbil seriál o dopravních policistech, kteří lovili zlotřilce jedoucí rychlostí až 200 kilometrů za hodinu, aby je následně velmi zdvořile poprosili o řidičský průkaz, nebo seriál o securitycích. Ti totiž chodili po ulicích Kodaně, napomínali

příliš hlučné pubertáky v obchodech či prohledávali igelitky bezdomovcům.

Hroznivý případ s Kim Wall nejdříve rozproudil bouřlivé diskuze o tom, jestli má potopení ponorky a zmizení novinářky vůbec něco společného. Během několika týdnů, kdy se Dánové nemohli od zpráv odtrhnout, se objevila zvěst hodna případu z Myšlenek zločince. Jeden cyklista totiž objevil na břehu moře tělo. A aby to nebylo jen tak, našel jen torzo. Hlava a končetiny nikde. Začalo se pátrat, jestli to není Kim Wall. Byla to ona.

Další zprávy z prohledávání mořské hladiny byly přinejlepším morbidní, ale lépe by to nenapsal ani Jo Nesbø. Tu se objevila noha, tam zase ruka. Neustále se řešilo, kde je hlava. To se zdálo být důležité. Především proto, že dánský vynálezce mezitím obrátil a začal tvrdit, že dobrá tedy, Kim Wall mu v ponorce umřela, ale jen kvůli tomu, že jí na hlavu spadlo víko plavidla. Všichni tedy chtěli vědět, kde je hlava, aby se jeho verze potvrdila.

Hlava se skutečně našla. Ale nenesla žádné stopy po úderu tupým předmětem. Takže Kim Wall na hlavu nic nespadlo. Naopak přišla zpráva z pitevny, která říkala, že oběť měla několik bodných ran kolem podbřišku. Tady už by experti z Myšlenek zločince stáli u tabule a říkali, že podezřelý nejspíš chová nenávist k ženám, protože ho jeho vlastní matka pravděpodobně týrala a přála si, aby se nikdy nenarodil. Ano, viděla jsem tu krimošku několikrát, znám to jako svoje boty, a kdyby FBI chtěla, ráda se podělím o své seriálové vědomosti, jen co dokončím operaci za pomoci mouder z Doktora House. Já a tisícovka jiných Dánů.

Brutální vražda švédské novinářky se stala něčím, o čem jsme mluvili každý den. Ve škole, v práci, dokonce i s lidmi, kteří četli ve vlaku noviny možná přinášející nové zprávy. Dánský vynálezce už byl tou dobou ve vazbě, kde znovu otočil. Tentokrát tvrdil, že se Kim Wall otráвила v kabině plynem, zrovna když odpočíval nahoře na hladině a pozoroval noční moře.

Víc zpráv si vyžadovalo víc otázek na Daniela, který se jim snažil ubránit, jak nejlépe mohl.

„Na co by ses ho zeptal jako první?“ ptal se celý sbor lidí, kteří měli svého oblíbeného detektiva a seriál, podle nějž soudili Danielovo teoretické vyšetřování.

„Asi na to, jak Kim Wall znal.“

Jak barmani, tak Danielovi zákazníci si to důležité poznamenali nebo prostě pokývali. „A poznal bys, kdyby lhal?“ naléhali na něj další.

„Asi ne. Od toho je tu polygraf,“ smál se Daniel.

Polygraf! To byla věc. Dalších pár týdnů ukázalo, že polygraf nic moc nezjistil. A tak jsme se samozřejmě odebrali zpátky k Danielovi. Někteří z nás téměř s baterkou v ruce, abychom mu mohli posvítit do očí. „Řekni, jak je možné obelhat polygraf, řekni!“

Chudák Daniel se ujal vysvětlování, jak je to s polygrafem, pitvou, vyšetřovacími strategiemi a dalšími věcmi, s nimiž za ním chodil hlouček štamgastů zajímajících se o tento případ. Ptali se na všechno možné, zejména co se polygrafu týče. Co udělat umí, co neumí. Jak je možné, že si polygrafista není jist, a co to může znamenat. Byly to takové lekce kriminalistiky pro fanoušky detektivek. To, co nám Jo Nesbø zatajil, jsme se mohli naučit díky Danielovi.